

G. poverjenik na božičnem trgu

Dobro leto pred mnogo prerano smrtjo je hodil g. poverjenik po Mariboru kot upokojenec v živem zanimanju za vse javno življenje, katerega se je po možnosti udeleževal ter sodeloval.

Pisec naslednje- ga spomina je dobil v družbi blagopokojnega dr. Antona Jerovška, ravnatelja Tiskarne sv. Cirila, g. poverjenika predbožično dopoldne na mariborskem perutninarstvem trgu. Poleg očeta je stal eden od njegovih najmlajših z božičnim drevescem v rokah, oče pa je tiščal k sebi pravkar kupljenega purana. Ko je naju zagledal, naju je ves vzradoščen klical k sebi ter mahal s palico v znak, naj si ogledava njegovega božičnega purana.

Segli smo si v roke. G. poverjenik je držal v eni roki purana, z drugo in palico pa je kazal proti dr. Jerovšku in mu razlagal smehljajočega obraza:

»Ga vidiš, hrvaskega purana! Sam sem moral na trg. Tako dolgo sem se pogajal za ptiča, katerega si bomo privoščili za Božič, da sva se zedinila s Hrvatom za zadnje kovače, dinarje in pare, ki so mi še preostali od nakupa najbolj skromnih božičnih daril za družino. Če me trikrat preobrneš, mi ne bo padla iz mojih žepov niti ena para! Tako se godi nam bivšim slovenskim poslancem in meni poverjeniku! Lahko vama, ker sta sama, skrbita zase, a jaz moram hraniti dnevno po šest gladnih kljunčkov.«

G. poverjeniku je postal puran na roki vendarle pretežek. Posadil je breme na tla, da bi laže mahal kar z obema rokama ter razlagal, kako je priboril družini z zadnjimi prihranki božičnega purana in s kolikim veseljem ter hvaležnostjo ga bodo uživali za božične praznike.

Puran pa ni dolgo čepel na zmrzlih tleh z zvezanima nogama. Neopaženo si je otreseel motvoz z nog in že je tekkel proč od nas proti cesti na Glavnem trgu. Nesreča je hotela, da je pribrazil ravno pod kolesa tovrstnega avtomobila, ki so ga povozila, da se je razletelo perje v kolobarjih na vse strani in je ostalo na cestnem tlaku od poverjenikovega božičnega purana samo še nekaj krvavih madežev, vse drugo sta sunk in pritisk raztepla bogznaj kam.

Pobeg in smrtne nesreče purana sta se odigrala s tako bliskavico, da bi ne bil mogel še tako urni tekač dohiteti begunca in mu rešiti življenje.

Pogled na razlet puranovega perja je zaprl trenutno g. poverjeniku usta, prekrižal je roki na prsih in vzdihnil čez nekaj časa: »Avtomobil je oropal mene in družino običajnega božičnega priboljška. Odkar sem oženjen in imam otroke, še ni bila moja miza za božične praznike brez pečnega purana, letos pa bo!«

Dobri in pomilovanja vredni gospod je segel v žep po listnico, odprl vse njene predale ter zamahnil z njimi po zraku s pripombo: »Iz prazne listnice ne morem pričarati drugega purana. Kako pa bodo sprejeli mojo nepazljivost žena z otroci, je pa drugo vprašanje.«

G. poverjenik je odkrevsal od boleznih sključeno, nekaj godrnjal v brke, nabijal s palico po tlaku in izginjal počasi brez voščila veselih božičnih praznikov proti tadanji Tattenbachovi cesti in svojemu stanovanju v Wildenrainerjevi ulici.

Božični večer pri poverjenikovich

Božičnega purana oropani g. poverjenik se je obema v srce zasmilil, ker sva vedela, da res ne premore v gotovini toliko, da bi nadomestil izgubo.

G. ravnatelj dr. Jerovšek je porinil spodnjo ustnico daleč naprej in se je odločil za pomoč v sili z običajnim: »No, ja! Hrvaški puran tudi še ni vse na svetu. Prijatelja sva si, boter sem enemu fantu in zakaj bi ne oskrbel potrebni ter dobri družini zaželenega prazniškega veselja.«

G. ravnatelj je dal v svoji kuhinji potrebna navodila in mi naročil, da ga spremlim na sveti večer k dr. Verstovškovim.

Nikoli mi ne bo izginila iz spomina pri srčnost in ginjenost koj pri sprejemu. G. poverjeniku so igrale soize hvaležnosti v očeh, ko je stiskal prijatelju roko in klical otročiče:

»Gospod boter je prišel. Oni dobri boter, ki nam je poslal za Božič in štefanovo pitanega purana, za vsakega lepo darilo in toliko steklenk vina.«

Pa so se primuzali poverjenikovi otroci od najstarejšega do najmanjšega in skušali botru poljubiti roko. Malčki so se kar obešali na g. ravnatelja in ga vlekli za obe roki proti jasticam z božičnim drevescem, kjer so bila razložena darila z velikim božičnim puranom, ki je molel nogi kvišku iz vrta vinskih steklenic.

Po ogledu božičnice ni bilo ne konca in ne kraja pripovedovanja, kako se je vrnil atek s trga ves potrt z oznanilom, da je opravil pojedino božičnega purana avtomobil in bodo letos brez pečenke za najbolj prisrčne ter krščansko družino osrečujoče praznike. Manjši kljunčki očeta niti prav razumeli niso, starejši s soprogo vred pa so tolikanj skesano nepazljivost radi odpustili v veseli zavesti, da je le zbrana vsa družina okrog staršev pod blagodejno senco božičnega drevesca z jasticami.

Svetonočna prazničnost, veselje ter razgibanost so oživele s potrjeno silo, ko je oznanil oče tik pred prižganjem svečk na drevesu, da boter ni samo nadomestil, kar je ugrabila nesreča, ampak je celo poslal vsakemu družinskemu članu čedno darilce.

Z malenkostnim obdarovanjem osrečena poverjenikova družina je naju v blaženosti zabavala do polnoči, ko smo si pred odhodom še enkrat stisnili roke na srečen Božič in na dober tek pri božičnem puranu.

Na povratku od poverjenikovich do Cirilove tiskarne je stari g. dr. Jerovšek parkrat našobil usta ter izpehal iz sebe svoj:

»No, ja!«

Pri odhodu mi je pa glasno rekel:

»Ubogi Karel! Bil je na več vodilnih mestih pod Avstrijo in v Jugoslaviji. Skrb za druge, dobrodelnost in najbolj globoko ukoreninjen čut poštenosti so mu na obnemogla leta posušili žep, da še za purana nima. Kako bo izhajala družina brez njega, ki je eden med zadnjimi preostanki onih, kateri so izvedli program prevrata, a si še toliko niso mogli prihraniti, da bi oskrbeli svoji družini božičnico, do katere imata pravico ter možnost delavec v mestu ter kmetič na deželi!«

Lev Tolstoj:

Starca

1.

Dva starca sta se zaobljubila, da pojdeteta na romanje v Jeruzalem. Prvi je bil premožen kmet z imenom Jefim, drugi, Jelisej, je imel le majhno posestvo.

Jefim je bil častit kmet, ni pil žganja, ni kadil in ni njuhal tobaka, svojih bližnjih ni nikoli obrekoval in je bil v vsem pravičen. Dvakrat že je bil župan in je to službo opravljal pošteno in vestno. Imel je dva sina in oženjenega vnuka in vsi so živeli skupaj. Bil je zdrav in šele, ko se je približal sedemdesetemu letu, mu je brada osivela.

Jelisej, star možiček, ki je bil prej kdaj tesar, ni bil ne reven ne bogat. Ko so mu prišla leta, je pustil tesarstvo in jel rediti čebele. En sin mu je bil zdoma, eden pa je živel pri očetu. Jelisej je bil dobra duša in zmeraj židane volje. Rad je gojnil požirek žganja, njuhal tobak in si katero zapel. Bil je pohleven človek in je živel z vsemi v miru. Postave je bil majhne, imel je črno kocasto bradico, na glavi pa se mu je, kakor njegovem patronu svetemu Eliji, svetila pleša.

Dolgo je že bilo, kar sta se zmenila in zaobljubila, da pojdeteta v Sveto deželo, pa Jefim nikoli ni utegnil: enkrat je ženil vnuka, drugič spet je dejal, da mora počakati, da se mu vrne najmlajši sin od vojakov, zdaj pa si je spet novo hišo postavjal.

Na neki praznik sta se srečala in usedla na kup lesa.

»Kdaj, boter,« je začel Jelisej, »bova izpolnila obljubo?«

Jefim je nabral čelo v gube.

Zdaj je rad zaostal korak ali dva in je ponjuhal.

»Treba je še počakati,« je menil. »Letos je zame huda. Lotil sem se hiše pa sem mislil: nekaj čez sto rubljev me bo veljala; zdaj pa sem že pri tretjem stotaku in še nisem gotov. Prej ko poleti ne bom mogel, poleti pa, če Bog da, pojdeva.«

»Jaz pa menim, da nimava več kam odlagati. Zdaj je pomlad, pravi čas, da greva.«

»Četudi je zdaj pravi čas, ampak sredi dela sem.«

»Saj imaš sina! Sin bo vse opravil.«

»Kako bo opravil! Na njega se ne morem zanesti.«

»Ko bova umrla, bo tudi brez naju minulo, boter. Tvoj sin se mora navaditi.«

»Je že res; jaz bi pa le rajši povsod sam zraven bil.«

»E, ljubi moj, nikoli ne moremo do kraja opraviti. Oni dan so ženske pri nas

jin. Večina jih je bilo poklicanih pod zastavo v začetku septembra.

Dalje so ugotovili Finci, da se poslužuje proti njim poslana sovjetska armada pet vrst različnih pušk.

Sovjetsko topništvo je slabo izvežbano, po nepotrebnem trati strelivo in strelja velikokrat na lastne ljudi.

Sovjetske čete napadajo v množinah in so izpostavljene neusmiljenemu ognju finskih strojníc, povrh jih pa še v primeru pobega uničujejo lastne strojne puške in jih zmečkajo lastni tanki, ki se valijo takoj za napadajočimi oddelki.

Nepriistranski poročevalci cenijo, da so napadajoče sovjetske čete zgubile do deset vojakov na vsakega padlega Finca.

Radi nezmosnega mraza napadajoči Rusi niti ognjev ne smejo kuriti, ker jih finski letalci takoj napadejo z bombami.

Motorizirane ruske čete v visokem snegu sploh ne prihajajo v poštev, a so pred nastopom hude zime skoraj največ trpele, saj so jih Finci uničevali iz letal in z drznimi napadi pehote.

Rusko letalstvo je doseglo nekaj uspehov z brezobzirnim bombardiranjem. Med sovjetskimi letalci so neuki ter nepismeni ljudje, katerim gre samo za uničevanje. Težavno je stališče ruskega letalstva na severni Finski. Tam so mu uničili finski letalci v sovjetskem pristanišču Murmansk glavno oporišče.

Ker Rusom, kateri so bili prepričani, da se bodo polastili vse Finske v šestih tednih, tako slaba prede, nosi odgovornost za neuspeh sovjetski generalni štab, kateri skraja sploh ni vedel, kaj je delal in kaj je hotel doseči.

Po poročilih nevtralnih opazovalcev štejejo sovjetske čete, ki so zbrane na finski meji, poldrug milijon vojakov. Poleg tega se v bližini meje nahaja tisoč sovjetskih letal.

Vsi občudujejo Fince in jim hočejo pomagati

Finski armadi je doslej uspelo, da se je izborna obnesla. Uspehe ji je prinesla dobra izvežbanost, izborna oborožitev, moderna oprema, preskrba za najhujši severni mraz in še hitro kretanje na ogroženih krajih s pomočjo smučk. Zaradi izredno dobrega vodstva so bile dosedanje finske izgube na mrtvih ter ranjenih malenkostne. — Izredno junaški ter spretni finski obrambni nastop je zadel po vsem svetu na zasuženo občudovanje. Iz raznih držav hitijo Fincem na pomoč prostovoljci, velesile zbirajo znatno denarno pomoč in pošiljajo Finski letala, orožje in zdravila za ranjence.

Komu gre zahvala za obrambo Finske?

Mož, kateri je oskrbel Fincem obrambo in predvsem dobro armado, je maršal Gustav Mannerheim, kojega sliko smo objavili v zadnji številki »Slov. gospodarja«. Maršal je star 62 let in je iz švedske plemenitaške rodbine. Ko je spadala Finska pred vojno pod carsko Rusijo, je bil carski častnik, ki se je udeležil rusko-japonske vojne. Med vojno je postal carski general. Po izbruhu boljševiške revolucije je odbrzel na Finsko, kjer si je hotela Nemčija zagotoviti nekatere vojaško važne postojanke, da bi gospodarila nad baltičskimi državami.

General Mannerheim je kmalu izprevi-del, kaj bi radi Nemci, in je izvojeval s

Plačajte čimprej celoletno naročnino! - Zakaj?

1. Samo celoletni naročniki bodo deležni zavarovanja po pravilniku, ki ga danes objavljamo.
 2. Samo celoletni naročniki bodo deležni žrebanja nagrad, ki se vrši v februarju za lepe dobiček! Med temi je prva nagrada 5000 din v gotovini, potem pa še druge, kakor: moško kolo, blago za obleke za moške in ženske, čevlji itd. itd.
 3. Samo celoletni naročniki bodo imeli celoletno prilogo Kmečko delo skupaj, ker za poznejše žal ne bomo mogli imeti iste več na razpolago!
- Naročajte zato »Slov. gospodarja« celoletno, plačajte samo 32 din za celo leto!

pomočjo dobrovoljcev ter Anglije in Francije Fincem neodvisnost, katera je bila proglašena 4. decembra 1917. Po tem proglasu so napadli Fince ruski boljševiki pod poveljstvom že davno iz Rusije pregnanega Trockega. Mannerheim je porazil boljševike, kateri so bili že v finski prestolnici Helsinki, v večdnevni bitki pri Tampere v spomladi leta 1918.

Po tej zmagi je prevzel Mannerheim vodstvo države. Ko je prevzemal oblast, je rekel: »Jaz bom vladar, a nikoli diktator.«

Kakor hitro sta zavladała na Finskem zopet red in mir, je Mannerheim sam odstopil kot državni krmilar in je prejel naslov maršal, ki je bil in ostane za Fince oče domovine.

Maršal Mannerheim ima v sedanji vojni svoj glavni stan v mestecu Kajana, ki je glavno mesto Laponije in ga veže ozkotirna železnica z južno Finsko. Kajana leži v sredini Finske in si prizadevajo ruski sovjeti, da bi z veliko ofenzivo ravno pri tem mestu razpolovili Finsko na dva dela.

Iz raznih držav

Novi predsednik Švice za leto 1940. Za predsednika Švice za leto 1940 je bil dne 13. decembra izvoljen s 142 glasovi od 158 dosedanjih podpredsednik Marcel Pilot, ki je star 51 let in je že bil predsednik države leta 1934. Podpredsednik je postal Herman Obrecht. Zvezna skupščina je potrdila istočasno vseh sedem dosedanjih članov zveznega sveta ali vlade.

Finančni in gospodarski sporazum med Anglijo in Francijo. Angleški finančni minister Simon je sporočil v prvi polovici minulega tedna parlamentu, da je bil sklenjen med Anglijo in Francijo finančno-gospodarski sporazum, ki ima veljavnost do konca vojne in še šest mesecev po podpisu mirovne pogodbe. Sporazum določa v glavnem, da si bosta obe velesile dobavljali med vojno plačilna sredstva (devize) in jih uporabljali po svoji uvidevnosti. Francoski franki, ki jih potrebuje angleška armada v Franciji, se bodo zamenjavali za angleške funte, funti, ki jih potrebuje Francija za nabavo raznih potrebščin v Angliji, pa za franke. Obe vladi sta si medsebojno zajamčili tudi ohranitev razmerja med francosko in angleško valuto z vsemi sredstvi. Sedanje razmerje med angleškim funtom in francoskim frankom ostane neizpremenjeno v višini 180 francoskih frankov za funt. Nadalje določa sporazum, da bosta obe državi podpirali v finančnem pogledu tudi svoje zaveznike in predvsem Poljsko. Te podpore pa bosta dajali v določenem medsebojnem razmerju, in sicer Francija dve petini, Anglija pa tri petine. V takem razmerju bodo tudi vsi njuni skupni izdatki za vojno. Tudi kredite v tujini bosta sprejemali po sporazumu ali celo v sodelovanju.

Sovjetska Rusija odklonila poziv Zveze narodov. Zadnjič smo poročali, da zboruje v Ženevi Društvo narodov, ki bi naj rešilo pritožbo Finske, katero je napadla Ru-

sija, ko sta vendar obe državi članici Zveze narodov! Društvo narodov je izvolilo na tokratnem zasedanju poseben 13 članski odbor za proučevanje finsko-sovjetskega spora. Predsednik tega odbora je naslovil na obe državi poziv, da ustavita sovražnosti in se začeta s posredovanjem Društva narodov pogajati za mir. Sovjetska vlada je poslala predsedniku omenjenega odbora od svojega zunanjega ministra Molotova podpisano brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za povabilo na udeležbo pri zasedanju Zveze narodov in ga odklanja iz razlogov, ki jih je že navedel Molotov v brzojavki, katero je poslal glavnemu tajniku Zveze narodov. Ti razlogi so: Sovjetska Rusija priznava na Finskem samo »ljudsko vlado« pod predsedstvom leta 1919 iz Finske v Leningrad pobeglega boljševika Kuusinen, katero so pripeljali Rusi pri vdoru na Finsko že s seboj in jo nastanili v mali obmejni finski vasi Terioki. S to vlado so sovjeti že sklenili pogodbo o odstopu najvažnejših finskih obmejnih postojank Rusiji za del siromašnega in pustega sveta v ruski sosednji Kareliji. Po trditvi Molotova sovjetska Rusija sploh ni napadla Finske ter z njo ni v vojnem stanju, ker že ima pogodbo z »ljudsko vlado« in je zasedanje Zveze narodov glede tega vprašanja nepotrebno. Molotov smatra za izzivanje, da je tajništvo Društva narodov sploh vzelo v razpravo finsko pritožbo in ker je zastopana v svetu Društva narodov Poljska, katere sploh ni več.

Sovjetska Rusija izključena iz Zveze narodov. Slepomišenje ruskih sovjetov z Zvezo narodov je zadelo radi napada Rusije na Finsko na ostro obsodbo vseh držav članic Društva narodov, ki so pri tokratnem zasedanju v Ženevi 14. decembra storile svojo dolžnost in izključile napadalca — Rusijo iz Zveze narodov. Skupščina Zveze